

הלכות בלאים פרק ו

א. הזורע ירק או תבואה בכרם, או המקימו עד שהוסיף במאתים הרי זה מקדש מן הגפנים שסביבותיו שש עשרה אמה לכל רוח, עגולות ולא מרבעות; ורואין כל העגול שרחבו שתיים ושלושים אמה, כאלו הוא כלו מלא ירק וכל גפן שתהיה בתוך כל עגול זה, נתקדשה עם הירק, וכל שחוץ לעגול, אינן מתקדשות.

ב. במה דברים אמורים, בשתיה בין שפת העגול הזה ובין שורות הגפנים שחוצה לו יתר על ארבע אמות. אבל אם היה ביניהם ארבע אמות מצמצמות או פחות רואין את העגול כאלו הגיע לשורה הסמוכה לו, וכאלו רחב העגול ארבעים אמה; ורואין כל גפן שתפל בתוך עגול זה שלא ארבעים אמה, הרי היא מתקדשת.

ג. במה דברים אמורים, בזורע או מקים בתוך הכרם; אבל הזורע חוצה לכרם, וסמך לו הרי זה מקדש שתי שורות שלגפנים הסמוכות לזרע, בארך כל הזרע ויתר ארבע אמות חוץ לזרע; ומתקדש מן הזרע רחב ארבע אמות, בארך כל השורה שלכרם. ואם זרע בצד גפן יחידית, אינו מקדש מן הזרע אלא ששה טפחים לכל רוח.

ד. ילדה פחות מטפח, אינה מקדשת את הזרעים. במה דברים אמורים, בשתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב; אבל אם היה כל הכרם כן, הרי זה מקדש.

ה. שתי גנות זו על גבי זו, התחתונה עשויה כרם זורע את העליונה, עד שהוא מגיע לאויר עשרה טפחים קרוב לכרם: שאויר עשרה טפחים סמוך לכרם או לגפן יחידית, אסור לזרע בו זרעים. ואם היתה העליונה עשויה כרם הרי זה זורע את התחתונה, עד שהוא מגיע למטה משלושה טפחים מעיקר הגפנים.

ו. מי שהיתה שדהו זרועה ירק או תבואה, ונמלך לטע בה גפנים הופך את הזרעים במחרשה, ואחר כך נוטע; ולא יטע ואחר כך יחפך. היתה נטועה גפנים, ונמלך לזרעה זרעים משרש את הגפנים, ואחר כך זורע את הזרעים; ואם רצה לקץ את הגפנים עד שלא ישאר מהן אלא פחות מטפח סמוך לארץ הרי זה מתר לזרע, ואחר כך יחזור וישרש את הנשאר בארץ מן הגפנים.

ז. המכריך את הגפן בארץ, אפלו הבריכה בתוך הדלעת שיכשה ונעשת כסילון, או בתוך סילון שלחרס אם היה עפר על גבה שלושה טפחים או יתר הרי זה מתר לזרע על גבה; ואם היה על גבה פחות מזה אסור לזרע על גבה, ומתר לזרע בצדה. הבריכה בסלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלוש אצבעות, מתר להביא זרע עליה.

ח. במה דברים אמורים, בשאין עיקר הגפן נראה; אבל אם היה עיקרה נראה צריך להרחיק ששה טפחים לכל רוח, ואחר כך יזרע, כמו שמרחיק מפל גפן יחידית שלא הברכה, כמו שיתבאר.

ט. המכריך שלוש גפנים, ועיקריהם נראין אם יש ביניהן

מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה הָרִי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת לְשָׂאֵר גִּפְּנִים
הָעוֹמְדוֹת, וּכְאֵלּוּ לֹא הִבְרִיכָן; וְאִם לֹא, אֵינָן מִצְטָרְפוֹת. הָיוּ
פָּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה אֵינָן מִצְטָרְפוֹת, אֲלֹא מֵרַחֵיק מֵהֵן שֶׁשָּׂה טַפְּחִים
לְכָל רוּחַ וְזוֹרֵעַ.

י. כָּל הַזּוֹרֵעַ תַּחַת הַשְּׂרִיגִים וְהַעֲלִין הַיּוֹצֵאִין מִן הַגֶּפֶן הָרִי זֶה
קֹדֶשׁ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַזּוֹרֵעַ רָחוֹק מֵעִיקֵר הַגֶּפֶן כַּמָּה אַמּוֹת. הַדִּלָּה
אֶת הַגֶּפֶן עַל מִקְצֵת אֲפִיפִירוֹת לֹא יִזְרַע תַּחַת מוֹתֵר הָאֲפִיפִירוֹת,
וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין עֲלִיהֶן לֹא שְׂרִיגִים וְלֹא עֲלִין; וְאִם זֶרַע הוֹאִיל
וְאֵין הַזּוֹרֵעַ תַּחַת סִבּוּף הַגֶּפֶן, הָרִי זֶה מִתֵּר.

יא. וְכֵן אִם הַדִּלָּה הַגֶּפֶן עַל מִקְצֵת בְּדֵי אֵילָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי,
כְּגוֹן הָאֶרְזִי וְהַבְּרוֹשׁ. אֲבָל אִם הַדִּלָּה עַל מִקְצֵת אֵילָן מֵאֲכָל הָרִי
זֶה מִתֵּר לְזֶרַע תַּחַת מוֹתֵר בְּדֵי הָאֵילָן שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ עֲלֵיהֶן שְׂרִיגֵי
הַגֶּפֶן, שֶׁאֵין אָדָם מְבַטֵּל אֵילָן מֵאֲכָל וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ אֲפִיפִירוֹת
לְגֶפֶן; וְאִם נִמְשְׁכוּ הַשְּׂרִיגִים אַחֵר שְׂזָרַע, וְסִכְכוּ עַל הַזּוֹרֵעַ הָרִי
זֶה מִחֲזִירִם לְמָקוֹם אַחֵר.

יב. הַזּוֹרֵעַ תַּחַת מוֹתֵר הָאֲפִיפִירוֹת אוֹ תַּחַת מוֹתֵר אֵילָן שֶׁאֵינוֹ
עוֹשֶׂה פְּרוֹת, וְנִמְשְׁכוּ שְׂרִיגֵי הַגֶּפֶן וְסִכְכוּ עַל הַזּוֹרֵעַ הָרִי זֶה אֲסוּר
לְקַיְּמוֹ, אוֹ לְהַחֲזִיר הַשְּׂרִיגִים. אֲלֹא פִּיֶּצֶד עוֹשֶׂה, עוֹקֵר הַזּוֹרֵעַ.

יג. קָנִים הַיּוֹצֵאִין מִן הָעֵרִיס, חֹס עֲלֵיהֶן לְפִסְקוֹן בְּדֵי שֶׁלֹּא
יִשְׁחִית הָאֲפִיפִירוֹת הָרִי זֶה מִתֵּר לְזֶרַע תַּחֲתִיהֶן; וְאִם עֲשָׂאֵן בְּדֵי
שִׁיהֲלָכוֹ עֲלֵיהֶן הַשְּׂרִיגִים וְהַעֲלִין הַיּוֹצֵאִין, הָרִי זֶה אֲסוּר לְזֶרַע
תַּחֲתִיהֶן.

יד. פָּרַח הַיּוֹצֵא מִן הָעֵרִיס, אוֹ מִן הַדִּלִּית רוֹאִין כְּאֵלּוּ מִשְׁקֵלָתָהּ
תְּלוּיָהּ בּוֹ עַד הָאָרֶץ, וְאֲסוּר לְזֶרַע תַּחֲתִיו; וְכֵן הַמוֹתֵחַ זְמוּרָה
מֵאֵילָן לְאֵילָן, אֲסוּר לְזֶרַע תַּחֲתִיהָ. קָשָׁר חֲבֵל אוֹ גָּמִי בְּזְמוּרָה,
וְקָשָׁר הָרֹאשׁ הָאֲחֵר בְּאֵילָן הָרִי זֶה מִתֵּר לְזֶרַע תַּחַת הַחֲבֵל; וְאִם
מִתַּח חֲבֵל זֶה בְּדֵי שִׁיהֲלָכוֹ עֲלָיו הַשְּׂרִיגִים וְהַעֲלִים הָרִי הוּא
כְּאֲפִיפִירוֹת, וְאֲסוּר לוֹ לְזֶרַע תַּחֲתִיו.

הַלְבוֹת בְּלֵאִים פָּרָק ז

א. הֵבֵא לְזֶרַע בְּצֵד הַכֶּרֶם מֵרַחֵיק מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת מֵעִיקְרֵי
הַגִּפְּנִים, וְזוֹרֵעַ; וְאִם גֶּפֶן יַחֲדִידִית הִיא מֵרַחֵיק מִמָּנָה שֶׁשָּׂה
טַפְּחִים, וְזוֹרֵעַ. הִיתָה שׁוּרָה אַחַת שְׁלֹגְפָנִים זוֹ בְּצֵד זוֹ, אֲפֹלוּ
הֵן מֵאָה אֵין זֶה כֶּרֶם, אֲלֹא כְּגֶפֶן יַחֲדִידִית; וּמֵרַחֵיק מִן הַשׁוּרָה
שֶׁשָּׂה טַפְּחִים, וְזוֹרֵעַ. הָיוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת, הָרִי אֵלּוּ כֶּרֶם; וְצָרִיךְ
לְהֵרַחֵיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִכָּל צֵד, וְאַחֵר כֶּן יִזְרַע: וְכַמָּה יִהְיֶה
בְּכָל שׁוּרָה, שְׁלוֹשׁ גִּפְּנִים אוֹ יוֹתֵר.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִיָּה בֵּין כָּל גֶּפֶן וְגֶפֶן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת
וְעַד שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת. אֲבָל אִם הִיָּה בֵּין שְׁתֵּי הַשׁוּרוֹת שְׁמוֹנֶה
אַמּוֹת, חוּץ מִמָּקוֹם הַגִּפְּנִים עֲצֻמָּן הָרִי אֵלּוּ כְּמִבְדָּלוֹת זוֹ מִזּוֹ,
וְאֵינָן כֶּרֶם אֶחָד; וְאֵינוֹ מֵרַחֵיק אֲלֹא שֶׁשָּׂה טַפְּחִים, מִכָּל שׁוּרָה.

ג. וְכֵן אִם הָיָה בֵּינֵיהֶן פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת הָרִי אֵלּוּ כְּגֶפֶן אַחַת,
וּמֵרַחֵיק שֶׁשָּׂה טַפְּחִים לְכָל רוּחַ. הָיוּ שְׁלוֹשׁ שׁוּרוֹת אֶף עַל פִּי
שִׁישׁ בֵּינֵיהֶן פָּחוֹת מֵאַרְבַּע, הָרִי אֵלּוּ כֶּרֶם; וְרוֹאִין אֶת הָאֲמָצַע,
כְּאֵלּוּ אֵינָהּ.

ד. וְכֵן אִם הָיוּ שְׁלוֹשׁ שׁוּרוֹת, וּבֵין כָּל שׁוּרָה וְשׁוּרָה שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת אוֹ יֵתֵר הָרִי זֶה זוֹרֵעַ בֵּין הַשׁוּרוֹת. לְפִיכָךְ הַנוּטֵעַ אֶת כַּרְמוֹ מִתְחִלָּה, וְהִרְחִיק בֵּין כָּל שׁוּרָה וְשׁוּרָה שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת מִתֵּר לְהִבְיֵא זֶרַע בְּתוֹכוֹ, וְיִרְחִיק מִכָּל שׁוּרָה שֶׁשָּׂה טַפְחִים בְּלֶכֶד; אֲבָל אִם זֶרַע חוּצָה לוֹ, צָרִיךְ לְהִרְחִיק מִשׁוּרָה הַחִיצוֹנָה אַרְבַּע אַמּוֹת כַּשָּׂאֵר הַכָּרְמִים: וְאֵין דִּין בֵּין הַשׁוּרוֹת שְׁלֹזָה הַכָּרֶם, כַּכֶּרֶם שֶׁחָרֵב מֵאֲמָצְעוֹ שֶׁהָרִי מִתְחִלָּה נֻטֵּעַן מִרְחָקִין.

ה. הֵיטָה בְּשָׂדֶה זֹו שׁוּרָה אַחַת שְׁלֹגָפְנִים, וּבְשָׂדֶה חֲבֵרוֹ שׁוּרָה שְׁנִיָּה כְּנֻגָּדָה קְרוּבָה לָהּ אֵף עַל פִּי שְׁמִפְסִיק בִּינֵיהֶן דֶּרֶךְ הַיְחִיד, אוֹ דֶּרֶךְ לְרַבִּים, אוֹ גֵּדֶר שֶׁהוּא נִמּוּךְ מֵעֲשָׂרָה טַפְחִים הָרִי אֵלּוֹ מִצְטָרְפוֹת לִהְיוֹת שְׁתֵּיהֶן כָּרֶם: וְהוּא, שִׁיְהִיָּה בִּינֵיהֶן פָּחוֹת מִשְׁמוֹנֶה.

ו. נֻטֵּעַ שׁוּרָה אַחַת בָּאֶרֶץ, וְשׁוּרָה אַחַת בְּמִדְרָגָה אִם גְּבוּהָה הַמִּדְרָגָה מִן הָאֶרֶץ עֲשָׂרָה טַפְחִים, אֵין מִצְטָרְפוֹת; פָּחוֹת מִכָּאן, מִצְטָרְפוֹת.

ז. הַנוּטֵעַ חֲמֵשׁ גִּפְנִים, שְׁתֵּים כְּנֻגַּד שְׁתֵּים וְאַחַת יוֹצֵאת בְּזָנֵב הָרִי זֶה נִקְרָא כָּרֶם קָטָן, וְצָרִיךְ לְהִרְחִיק מֵהֶן אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל רוּחַ; אֲבָל אִם נֻטֵּעַ שְׁתֵּים כְּנֻגַּד שְׁתֵּים וְאַחַת בְּאֲמָצֵעַ, אוֹ שְׁלוֹשׁ בְּשׁוּרָה זֹו וּשְׁתֵּים כְּנֻגָּד בְּשׁוּרָה שְׁנִיָּה אֵינָם כָּרֶם, וְאֵינוֹ מִרְחִיק מֵהֶן אֵלּא שֶׁשָּׂה טַפְחִים לְכָל רוּחַ.

ח. כָּרֶם שֶׁחָרֵב אִם יֵשׁ בוֹ לְלָקֵט עֶשֶׂר גִּפְנִים לְכָל בֵּית סָאָה, וַיְהִיו נְטוּעוֹת שְׁתֵּים כְּנֻגַּד שְׁתֵּים וְאַחַת יוֹצֵאת זָנֵב, אוֹ יֵשׁ בוֹ לְכוֹן שְׁלוֹשׁ כְּנֻגַּד שְׁלוֹשׁ הָרִי זֶה נִקְרָא כָּרֶם דָּל, וְאִסּוּר לְזַרֵּעַ בְּכָלּוֹ.

ט. כָּרֶם שֶׁאֵינוֹ נְטוּעַ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, אֵלּא מְעַרְבֵב אִם יֵשׁ בוֹ לְכוֹן שְׁתֵּים כְּנֻגַּד שְׁלוֹשׁ, הָרִי זֶה כָּרֶם. וְאִם לָאוֹ, אֵינוֹ כָּרֶם; אֵלּא דִּיּוֹ לְהִרְחִיק שֶׁשָּׂה טַפְחִים מִכָּל גֶּפֶן וְגֶפֶן, וְזוֹרֵעַ.

י. הָיוּ הָעֵיִקְרִים מְכוֹנִין, וְהַנוֹף אֵינוֹ מְכוֹן הָרִי זֶה כָּרֶם; הַנוֹף מְכוֹן, וְהָעֵיִקֶר אֵינוֹ מְכוֹן אֵינוֹ כָּרֶם. הָיוּ דְקוֹת וְאֵינָן מְכוֹנוֹת, הָעֵבֹ וְהָרִי הֵן מְכוֹנוֹת הָרִי זֶה כָּרֶם. פִּיצֵד הוּא יוֹדֵעַ אִם מְכוֹנוֹת הֵן, מִבֵּיא חוּט הַמֶּדֶה וּמוֹתַח מִזֹּו לְזֹו.

יא. כָּרֶם שֶׁחָרֵב בְּאֲמָצְעוֹ, וְנִשְׁאֵר שָׁלֵם מִכָּל סְבִיבּוֹ אִם יֵשׁ בְּקִרְחַת שְׁבָאֲמָצְעוֹ שֶׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה הָרִי זֶה מִרְחִיק מֵעֵיִקְרֵי הַגִּפְנִים אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל רוּחַ, וְזוֹרֵעַ בְּאֲמָצֵעַ הַקִּרְחַת. וְאִם אֵין בָּהּ שֶׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה, הָרִי זֶה לֹא יִבְיֵא זֶרַע לְשֵׁם; וְאִם הִבִּיא הוֹאִיל וְהִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל רוּחַ מִן הַגִּפְנִים שְׁלֹכְרֶם, הָרִי זֶה לֹא קָדֵשׁ.

יב. וְכֵן מְקוֹם שֶׁנִּשְׁאֵר פָּנוּי בְּלֹא גִפְנִים, בֵּין סוּף הַכָּרֶם וּבֵין הַגֵּדֶר שָׁלּוֹ, וְהוּא הַנִּקְרָא מַחּוּל הַכָּרֶם אִם יֵשׁ בוֹ שְׁתֵּים עֲשָׂרָה אַמָּה מִרְחִיק מִן הַגִּפְנִים אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ אֶת הַשָּׂאֵר. הֵיָהּ בוֹ פָּחוֹת מִשְׁתֵּים עֲשָׂרָה אַמָּה, לֹא יִבְיֵא זֶרַע לְשֵׁם; וְאִם הִבִּיא הוֹאִיל וְהִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת, הָרִי זֶה לֹא קָדֵשׁ.

יג. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּכָּרֶם גְּדוּל; אֲבָל כָּרֶם קָטָן אֵין לוֹ מַחּוּל, אֵלּא מִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִסוּף הַגִּפְנִים, וְזוֹרֵעַ עַד הַגֵּדֶר. וְכֵן כָּרֶם גְּדוּל שֶׁהִיָּה בֵּין כָּל שׁוּרָה וְשׁוּרָה שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת אוֹ יֵתֵר, אֵין לוֹ מַחּוּל.

יד. הִיָּה הַגִּדֵּר הַמְּקִיף אֶת הַכֶּרֶם פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים, אוֹ עֲשָׂרָה גְבוּהוֹ עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְאֵין בוֹ רֹחַב אַרְבַּעַה טַפָּחִים אֵין לוֹ מַחֹל, אֲלֹא מֵרַחֵיק מִסּוּף הַגִּפְּנִים אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ עַד הַמַּחְצָה: אִפְּלוּ הִיָּה בֵּין הַגִּפְּנִים וּבֵין הַמַּחְצָה אַרְבַּע אַמּוֹת וּמַחְצָה, זוֹרֵעַ אֶת חֲצֵי הָאֲמָה.

טו. גִּדֵּר שֶׁהוּא גְבוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְכֵן חֲרִיץ שֶׁהוּא עֲמוֹק עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְרֹחַב אַרְבַּעַה הָרִי זֶה מִתֵּר לְטַע פֶּרֶם בְּצִדּוֹ מִכָּאן, וִירָקוֹת בְּצִדּוֹ מִכָּאן; אִפְּלוּ מַחְצָה שְׁלֹקָנִים אִם אֵין בֵּין קֶנֶה לַחֲבֵרוֹ שְׁלוֹשָׁה טַפָּחִים, הָרִי זֶה מְבַדֵּלֶת בֵּין הַכֶּרֶם וְהַיֶּרֶק כַּגִּדֵּר.

טז. גִּדֵּר הַמְּבַדִּיל בֵּין פֶּרֶם וִירֵק שֶׁנִּפְרָץ עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת הָרִי זֶה כְּפֶתַח, וּמִתֵּר; הִיתָה פֶּרֶצָה יִתֵּר מֵעֶשֶׂר כִּנְגַד הַפֶּרֶצָה אָסוּר, עַד שִׁירְחִיק מִן הַגִּפְּנִים כִּשְׁעוֹר. נִפְרָצוּ בוֹ פֶּרֶצוֹת רַבּוֹת אִם הִיָּה הָעוֹמֵד כִּפְרוּץ הָרִי זֶה מִתֵּר, וּכְאִלוּ אֵין שָׁם פֶּרֶצָה; הִיָּה הַפְּרוּץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד לֹא יִזְרַע כִּנְגַד כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַפְּרוּצִים, עַד שִׁירְחִיק כִּשְׁעוֹר.

יז. מַחְצַת הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְרָצָה אוֹמְרִים לוֹ, גִּדֵּר; גִּדְּרָה וְנִפְרָצָה אוֹמְרִים לוֹ, גִּדֵּר. נִתְיָאֵשׁ מִמֶּנָּה, וְלֹא גִדְּרָה הָרִי זֶה קִדְשׁ.

יח. בֵּית שֶׁהִיָּה חֲצִיּוֹ מְקָרָה וְחֲצִיּוֹ אֵינוֹ מְקָרָה, וּגִפְּנִים נְטוּעִים בְּצִד זֶה מִתֵּר לְזָרַע יֶרֶקוֹת בְּצִד הָאֲחֵר: שֶׁהָרִי פִי תִקְרָה כְּאִלוּ יֵרֵד וְסִתָּם, וְנִעֲשֶׂה בִּינִיָּהֶן כְּמַחְצָה. לְפִיכָךְ אִם הִשּׁוּהָ אֶת קְרוֹיוֹ, אָסוּר.

יט. חָצֵר קֶטְנָה שֶׁנִּפְרָצָה בְּמִלּוּאָה לַגְּדוּלָּה, וְהָיוּ גִפְּנִים בַּגְּדוּלָּה אָסוּר לְזָרַע בְּקֶטְנָה; וְאִם זָרַע הַזֵּרְעִים אָסוּרִין, וְהַגִּפְּנִים מִתְּרוֹת. הָיוּ גִפְּנִים בְּקֶטְנָה, מִתֵּר לְזָרַע בַּגְּדוּלָּה הוֹאִיל וַיֵּשׁ לַגְּדוּלָּה פֶּסִין מִכָּאן וּמִכָּאן, הָרִי הִיא כְּמַבְדֵּלֶת מִן הַקֶּטְנָה; וְאֵין הַקֶּטְנָה מְבַדֵּלֶת מִן הַגְּדוּלָּה.

כ. חֲרִיץ שֶׁהוּא עוֹבֵר בַּכֶּרֶם, עֲמוֹק עֲשָׂרָה וְרֹחַב אַרְבַּעַה אִם הִיָּה מְפֹלֵשׁ מֵרֹאשׁ הַכֶּרֶם וְעַד רֹאשׁוֹ הָרִי זֶה נִרְאָה כְּבֵין שְׁנֵי הַכְּרָמִים, וּמִתֵּר לְזָרַע בְּתוֹכוֹ: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיוּ הַגִּפְּנִים מְסַכְכִּין עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְאִם לֹא הִיָּה מְפֹלֵשׁ הָרִי הוּא כְּגַת שֶׁבְּאַמְצַע הַכֶּרֶם: שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁהִיא עֲמוּקָה עֲשָׂרָה וְרֹחַבָּהּ אַרְבַּעַה אוֹ יִתֵּר, אָסוּר לְזָרַע בְּתוֹכָהּ אֲלֹא אִם כֵּן הִיָּה בְּקֶרְחַת שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה.

כא. שְׁבִיל שֶׁבֵּין שְׁנֵי כְּרָמִים, הָרִי הוּא כְּכֶרֶם שֶׁחָרַב מֵאַמְצָעוֹ: אִם יֵשׁ בִּינִיָּהֶם שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה מֵרַחֵיק מִזֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת וּמִזֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ אֶת הַמּוֹתֵר; וְאִם הִיָּה פָחוֹת מִכָּאן, לֹא יִבְיֵא זָרַע לְשֵׁם.

כב. שׁוֹמְרָה שֶׁבַּכֶּרֶם אִם גְּבוּהָהּ עֲשָׂרָה וְרֹחַבָּהּ אַרְבַּעַה, מִתֵּר לְזָרַע בְּרֹאשָׁהּ יֶרֶק: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיוּ הַשְּׂרִיגִין נוֹגְעִין בָּהּ, כְּדִי שְׁלֹא יִרְאֶה יֶרֶק בְּתוֹךְ הַכֶּרֶם מִלְּמַעְלָה.

כג. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּמִרְבַּעַת. אֲבָל אִם הִיתָה הַשׁוֹמְרָה עֲגוּלָּה צְרִיכָה שִׁיהִיָּה בְּתוֹכָהּ חוֹל אַרְבַּעַה טַפָּחִים, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה מְפֹלֶגֶת מִן הָאֶרֶץ; וְצְרִיכָה עֶפֶר עַל רֹאשָׁהּ מִלְּמַעְלָה, שְׁלוֹשָׁה טַפָּחִים.

כד. הַבֵּית שֶׁבַּכֶּרֶם אִם הִיָּה יִתֵּר מִשְׁלוֹשָׁה טַפָּחִים עַל שְׁלוֹשָׁה

טפחים, זורעין בתוכו ירק; ואם היה פחות משלושה על שלושה הרי הוא כסתום, ואין זורעין בתוכו.

כה. גפן יחידית שהיתה נטועה בתוך הנקע, או בתוך החריץ מרחיק ממנה ששה טפחים לכל רוח וזרע את כל החריץ, בדרך שעושה במישור; ואם היה עמוק עשרה, והיה רחב שפת החריץ ארבעה אסור לזרע בתוכו, אף על פי שהרחיק ששה.

כו. וכן גפן יחידית שהיתה מקפת גדר גבוה עשרה ורחב ארבעה לא יזרע בכל המחצה, ואף על פי שהרחיק ששה; ואם הרחיק ששה וזרע, לא קדש. וכמה ירחיק לכתחלה, ויזרע ארבע אמות לכל רוח, ואחר כך יזרע שאר החריץ, או שאר המקום המקף גדר.

הלכות בלאים פרק ח

א. הגפנים שגדלו כברייתן, והרי השריגים שלהן והאשכולות משלכין על הארץ הן הנקראין כרם. אבל העושה כמו מטה, או שבכה גבוהה מעל הארץ, כדי שיהיו השריגים והאשכולות נסמכין עליה, והגביה נוף הגפנים מעל הארץ על אותה המטה, והדלה אותן הרי זה נקרא ערים; ואותם הקנים וכיוצא בהן שעשה מהן מטה או שבכה, והדלה עליהן את נוף הגפן הן הנקראים אפיפירות. ודינים אחרים יש בערים.

ב. הנוטע שורה אחת שלחמש גפנים או יתר, וערסן על גבי כותל שגבוה עשרה וכיוצא בו, או שנטען בצד חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה הרי אלו נקראין ערים; וצריך להרחיק מן הערים ארבע אמות, ואחר כך יזרע בדרך שמרחיק מן הכרם. וימאיכן מודדין, מן עיקר הגדר שערסן עליו.

ג. פיצד: הרחיק את השורה שלגפנים מן הכותל אמה, ונמצא הערים מן הגפנים ולכותל מודד מן הכותל ארבע אמות, וזרע; ונמצא בין הזרע ובין עיקרי הגפנים, חמש אמות. ואם בא לזרע מצד הגפנים, מרחיק מעיקרי הגפנים ארבע אמות שנמצא רחוק מן הכותל, חמש אמות. ועל דרך זו, דנין בכל ערים.

ד. אחד הבונה את הגדר ואחר כך נטע, או שנטע ואחר כך עשה הגדר הואיל וערסן, הרי זה ערים; נהרס הגדר או נסתם החריץ אין כאן ערים, אלא הרי כל השורה כגפנים יחידים.

ה. ערים שחרב אמצעו, ונשתירו בו חמש גפנים בצד הגדר מכאן, וחמש גפנים בצד הגדר האחר מפנגדן זה הוא הנקרא פסקי ערים. אם יש ביניהן שמונה אמות ואחד מששים באמה הרי זה מרחיק מפל שורה ששה טפחים, וזרע: והוא שלא יזרע תחת האפיפירות, כמו שבארנו.

ו. היה ביניהן שמונה אמות בצמצום, הרי זה לא יביא זרע לשם; ואם זרע הואיל והרחיק מפל שורה ששה טפחים, הרי זה לא קדש. ואם אין שם גדר מרחיק ששה טפחים מפל שורה, וזרע: שאין כאן לא ערים, ולא פסקי ערים. חזר ובנה הגדר חזר ערים למקומו, וחזרו פסקי ערים למקומן.

ז. גָּנָה קִטְנָה שְׁהִיא מִקְפֶּת גָּדֵר, וְעִרַס אֶת הַגָּפְנִים סָבִיב לָהּ מִבְּחוּץ עַל כּוֹתְלֶיהָ אִם יֵשׁ בָּהּ מְלֹא בּוֹצֵר וְסָלוּ מִכָּאן, וּמְלֹא בּוֹצֵר וְסָלוּ מִכָּאן הוּאִיל וְהִיא מִקְפֶּת גָּדֵר, זֹרְעִין בְּתוֹכָהּ יִרְקוֹת; וְאִם אֵין בָּהּ כְּשַׁעוֹר הַזֶּה אֵין זֹרְעִים בְּתוֹכָהּ, מִפְּנֵי שְׁנִירָאָה הַכֹּל כְּעָרִיס אֶחָד וְיִרְק בְּתוֹכוֹ.

ח. גָּפְנִים שְׁהִיו זֹרְעִים בְּמִדְרָגָה גְבוּהָה, וְהָעָרִיס שְׁלֵהֵן יוֹצֵא וּמִסְכֵּךְ עַל הַשָּׂדֶה אִם עוֹמֵד בְּאַרְץ וּבּוֹצֵר אֶת כָּלוּ רוֹאִין כָּל הַמָּקוֹם שֶׁתַּחַת הָעָרִיס כָּאלוֹ הוּא מָקוֹם עֵיקָרֵי הַגָּפְנִים, וְאוֹסֵר אַרְבַּע אַמּוֹת בַּשָּׂדֶה לְכָל רוּחַ מִשְׁפַּת הָעָרִיס; וְאִם אֵינוּ יָכוֹל לִבְצֹר עַד שִׁיעָלָה בְּמִדְרָגָה, אוֹ בְּסֵלָם אֵין אֲסוּר לְזַרֵּעַ אֲלֵא תַּחַת הָעָרִיס בְּלִבָּד.

ט. שְׁנֵי כּוֹתְלִים הַסְּמוּכִין זֶה לָזֶה, וְהַגָּפְנִים נְטוּעִים בְּזוֹיֹת בֵּינֵיהֶם, וְהָעָרִיס יוֹצֵא עִם הַכּוֹתְלִים מִתּוֹךְ הַקֶּרֶן וְכוּלָּהּ מִרְחִיק מֵעֵיקָרֵי הַגָּפְנִים כְּשַׁעוֹר, וְזוֹרֵעַ בַּמָּקוֹם הַכּוּלָּה שְׁאֵין עָלָיו עָרִיס; וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִזְרַע מִכּוֹן בֵּין שְׁנֵי הַכּוֹתְלִים שֶׁבֵּינֵיהֶן הָעָרִיס הוּאִיל וְהִרְחִיק כְּשַׁעוֹר, הֵרִי זֶה זֹרֵעַ בֵּין הַכּוֹתְלִים.

י. גִּפֶּן שֶׁעָלָה הָעֵץ שְׁלָה מִן הָאָרֶץ מַעַט, וְאַחֵר כֶּף נַעֲקָם וְנִמְשָׁךְ עַל הָאָרֶץ, וְחָזַר וְעָלָה כְּמוֹ אַרְבָּבָה כְּשֶׁמוֹדֵדִין בֵּין הַגִּפֶּן וּבֵין הַזֶּרַע שֶׁשָּׂה טַפְחִים, אוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת אֵין מוֹדֵדִין אֲלֵא מִסּוּף הָאֲרָבָבָה, לֹא מֵעֵיקָר הַגִּפֶּן הִרְאִשׁוֹן.

יא. כֶּבֶר בְּאַרְנוֹ שְׂאֵף עַל פִּי שְׁמִרְחִיק בֵּין הַזֶּרַע וְהַגָּפְנִים כְּשַׁעוֹר צָרִיךְ לְהִזְהַר שֶׁלֹא תִסְכַּךְ הַגִּפֶּן עַל הַיֶּרֶק, אוֹ יִסְכַּךְ הַיֶּרֶק עַל הַגִּפֶּן; זֶרַע יֶרֶק אוֹ תְּבוּאָה, וְצִמְחָהּ, וְאַחֵר כֶּף סָכַךְ עָלֶיהָ אֶת הַגִּפֶּן הַקָּשִׁין מִתְרִין, וְהִדְגֵּן יִדְלַק.

יב. הָיוּ שְׂרָשֵׁי הַכֶּרֶם יוֹצְאִין לְתוֹךְ הָאֲרָבָה הָאֻמּוֹת שְׁבִין הַכֶּרֶם וְהַתְּבוּאָה, יַעֲקֹר; הָיוּ שְׂרָשֵׁי הַתְּבוּאָה יוֹצְאִין לְתוֹךְ הָאֲרָבָה אַמּוֹת, מִתֵּר.

יג. כָּל הַהִרְחָקוֹת וְהַשְּׁעוּרִין הָאֻמּוּרִין בְּכִלְאִים בְּאַמָּה בַּת שֶׁשָּׂה טַפְחִים שׁוֹחֲקוֹת, וְלֹא יִצְמָצֵם בְּמִדּוֹת הַכִּלְאִים: שְׁאֵין מִצְמָצְמִים אֲלֵא לְהַחֲמִיר.

יד. כָּל הַשְּׁעוּרִין הָאֵלוּ שְׁמִרְחִיק בֵּין הַגָּפְנִים וְהַתְּבוּאָה אוֹ הַיֶּרֶק אֵינָן אֲלֵא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ בְּסוּרְיָה. אֲבָל בְּחוּצָה לְאַרְץ, מִתֵּר לְזַרֵּעַ בְּצַד הַגָּפְנִים בְּתוֹךְ הַכֶּרֶם לְכַתְּחֻלָּה; וְלֹא אֲסוּרוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ אֲלֵא לְזַרֵּעַ שְׁנֵי מִינֵי יֶרֶק אוֹ תְּבוּאָה עִם הַחֲרָצָן בְּמַפְלַת יָד. וְאִם אָמַר לְתִינוּק גּוֹי לְזַרֵּעַ לוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ, מִתֵּר; אֲבָל לֹא יֹאמַר לְגוֹי גְּדוֹל, שֶׁלֹא יִתְחַלֵּף בְּיִשְׂרָאֵל.

טו. וְאֵף עַל פִּי שֶׁמִּתֵּר לְזַרֵּעַ הַיֶּרֶק בְּצַד הַכֶּרֶם בְּחוּצָה לְאַרְץ הֵרִי אוֹתוֹ הַיֶּרֶק הַזֶּרֹעַ שֵׁם אֲסוּר בְּאַכִּילָהּ, וְאַפְלוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ: וְהוּא, שִׁירָאָה אוֹתוֹ לֹקֵט וּמוֹכֵר; אֲבָל סִפְקוֹ מִתֵּר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּמֵאכְלוֹת אֲסוּרוֹת.